

शान्ति प्रक्रिया टुंग्याउन दलहरुबीच भएको सातबुँदे सहमति

शान्ति प्रक्रिया र संविधान निर्माणको जिम्मेवारी पूरा गर्न राष्ट्रिय सहमति अपरिहार्य छ । यस सन्दर्भमा नेपालको शान्ति प्रक्रियालाई सार्थक निष्कर्षमा पुऱ्याई संविधान निर्माणलगायतका राजनीतिक प्रक्रियाहरुलाई अगाडि बढाउनुपर्ने तथ्य प्रस्ट नै छ । अतः विस्तृत शान्तिसम्झौता, नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ तथा विभिन्न समयमा राजनीतिक दलहरुका बीच भएका सहमतिअनुरूप शान्तिप्रक्रियाका बाँकी कामहरु तुरुन्त सम्पन्न गर्ने संविधान निर्माण र राष्ट्रिय सहमतिको राजनीतिलाई अधि बढाउन निम्नलिखित सहमति गरेका छौं :

१. माओवादी सेनाका लडाकुहरुको समायोजन र पुनर्स्थापना

- क) शिविरमा रहेका माओवादी सेनाका लडाकुहरुको विवरण अद्यावधिक गरिने छ ।
- ख) समायोजनमा सामेल हुने माओवादी सेनाका लडाकुहरुको संख्या बढीमा ६ हजार पाँच सयसम्म हुनेछ । समायोजन नेपाली सेनाअन्तर्गत महानिर्देशनालयमा हुनेछ । त्यसमा सुरक्षा निकायबाट ६५ प्रतिशत र माओवादी सेनाका लडाकुहरुबाट ३५ प्रतिशतको संख्या रहनेछ ।
- ग) समायोजनमा सामेल हुने माओवादी सेनाका लडाकुहरुले सम्बन्धित सुरक्षा निकायको मापदण्ड व्यक्तिगत आधारमा पूरा गर्नुपर्ने छ । तर, उमेर, शिक्षा र वैवाहिक स्थितिको मापदण्डमा लचकता अपनाइने छ । माओवादी सेनाका लडाकुमा भर्ना हुँदाको मितिमा तोकिएको दर्जाका लागि शिक्षामा एक तहसम्म र उमेरमा तीन वर्षसम्मको बढी उमेरमा लचकता अपनाइने छ ।
- घ) समायोजनमा सामेल हुनेहरुको दर्जा निर्धारण सम्बन्धित सुरक्षा निकायको मापदण्डअनुसार हुनेछ । सुरक्षा अंगमा अधिकृत र अन्य दर्जामा समायोजन गर्दा सुरक्षा निकायको प्रचलित व्यवस्था र हालका अधिकृत र अन्य दर्जाका व्यक्तिहरुको वृत्ति विकासमा नकारात्मक असर नपर्ने गरी दर्जा निर्धारण गरिनेछ । लडाकुहरुको समयावधि गणना अनमिनले प्रमाणीकरण गर्दा उल्लेख गरेको प्रवेश मितिको आधारमा गरिने छ ।
- ङ) सुरक्षा निकायको ब्रिजिड कोर्सर तालिम पूरा गरेपछि लडाकुहरुले सुरक्षा निकायको तोकिएको तहको जिम्मेवारी पाउनेछन् । ब्रिजिड कोर्स र तालिम सम्बन्धित सुरक्षा निकायले दिनेछ ।
- च) समायोजनको प्रक्रिया सुरु भएपछि शिविरमा रहेका सबै हतियार स्वतः नेपाल सरकारको मातहतमा आउनेछन् ।

२. माओवादी सेनाका लडाकुहरुको पुनर्स्थापना

- क) पुनर्स्थापनामा सामेल लडाकुहरुका लागि शिक्षा, तालिम एवं व्यावसायिक अवसरहरुको प्याकेजको विकल्प उपलब्ध गराइने छ । सो प्याकेजको स्वरूप एवं समयावधि हेरी ६ देखि नौ लाखसम्मको मूल्य हुनेछ ।
- ख) उक्त प्याकेजको सट्टा नगद रकम लिई स्वैच्छिक अवकाशमा जानेहरुका लागि विभिन्न तहको जिम्मेवारी हेरी सबभन्दा माथिल्लो तह तथा त्यसभन्दा तल तीन तह निर्धारण गरिने छ तथा सबभन्दा माथिल्लो तहका लडाकुहरुलाई आठ लाख एवं त्यसपछिका तहमा रहेकाहरुलाई क्रमशः सात लाख, ६ लाख र पाँच लाख दिइने छ । सो रकम दुई आर्थिक वर्षमा दुई किस्तामा उपलब्ध गराइनेछ । यससम्बन्धमा दुई दिनभित्र विशेष समितिको बैठकबाट विधिवत् निर्णय गरिनेछ ।

३. समूह विभाजन

समायोजन र पुनर्स्थापनामा सामेल हुनेहरूको सम्बन्धमा विशेष समितिको बैठकबाट प्रक्रियागत विषयमा सात दिनभित्र निर्णय गरी समूह विभाजनको काम प्रारम्भ हुनेछ । समूह विभाजनको काम ०६८ मंसिर ७ भित्र सम्पन्न गरिनेछ ।

४. सहमतिबमोजिमका आयोगहरूको गठन

- क) विस्तृत शान्तिसम्झौताबमोजिम सत्य निरूपण तथा मेलमिलाप आयोग तथा बेपत्ताहरूको छानविन आयोगसम्बन्धी विधेयक मेलमिलापको भावनाअनुरूप व्यवस्थापिका-संसद्बाट सहमतिको आधारमा पारित गरिनेछ । यी आयोगहरू सहमतिको आधारमा एक महिनाभित्र गठन गरिनेछ ।
- ख) विस्तृत शान्तिसम्झौता र नेपालको अन्तरिम संविधान, ०६३ को मर्म र भावनाअनुसार द्वन्द्वकालका मुद्दाहरू हेरिनेछ ।

५. द्वन्द्वपीडितहरूलाई राहत-सहयोग

सशस्त्र द्वन्द्वकालमा द्वन्द्वका कारण मारिएका व्यक्तिका परिवार, अपांग र अंगभंग भएका व्यक्तिको, बेपत्ता व्यक्तिका परिवार, विस्थापित व्यक्ति र परिवार एवं सम्पत्ति नष्ट भएका परिवारलाई न्यायोचित किसिमले विनाभेदभाव राहत-सहयोग उपलब्ध गराइनेछ । विस्तृत शान्तिसम्झौतापश्चात् यसरी दिइने राहत-सहयोग कसैलाई भेदभाव नगरी समानताका आधारमा उपलब्ध गराइनेछ ।

६. विगतका सहमतिहरूको कार्यान्वयन र विश्वासको वातावरण सिर्जना गर्ने

- क) शस्त्र द्वन्द्वको क्रममा एकीकृत नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी) को कब्जामा रहेका निजी तथा सार्वजनिक घर, जग्गा सम्बन्धित व्यक्ति र संस्थालाई फिर्ता गरी भोग चलन गराउन एकीकृत नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (माओवादी) ले संस्थागत निर्णय गरी ०६८ मंसिर ७ भित्र सम्बन्धित व्यक्ति र संस्थालाई उपलब्ध गराइनेछ । कब्जा भएको अवधिको जग्गाको आयस्ताबापत सम्बन्धित व्यक्तिलाई उपयुक्त क्षतिपूर्ति दिइनेछ ।
- ख) विस्तृत शान्तिसम्झौता, नेपालको अन्तरिम संविधान, ०६३ र वैज्ञानिक भूमिसुधारको मर्म र भावनाअनुसार किसानहरूको अधिकार सुरक्षित गरिनेछ ।
- ग) एकीकृत नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (माओवादी) को योड कम्युनिस्ट लिग (वाइसिएल) को अर्धफौजी संरचना र गतिविधिको अन्त्य गरिनेछ, तथा त्यसको नियन्त्रणमा रहेका सबै निजी र सार्वजनिक एवं सरकारी भवन र जग्गा ०६८ मंसिर ७ भित्र खाली गरी सम्बन्धित संस्था र व्यक्तिलाई फिर्ता गरिनेछ ।
- घ) पहिलेको सहमतिबमोजिम यातायात व्यवस्था विभागमा अभिलेख राखिएका एकीकृत नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (माओवादी) को प्रयोगमा रहेका गाडीहरू ०६८ मंसिर ७ भित्र नियम-कानूनअनुसार नियमित गरिनेछ । नियमित नभएका गाडीहरू सरकारले जफत गर्नेछ । शिविरमा रहेका गाडीहरू नेपाल सरकारको मातहतमा आउनेछन् ।

ड) कब्जा घरजग्गा फिर्ता गर्ने सहमतिको कार्यान्वयन भए-नभएको अनुगमन गर्ने तथा कार्यान्वयन नभएको भए कार्यान्वयन गराउने जिम्मेवारी स्थानीय प्रशासनको हुनेछ । यसमा राजनीतिक दलहरूले सहयोग गर्नुपर्ने छ ।

७. संविधान निर्माण र राष्ट्रिय सहमतिको सरकार

- क) शान्तिप्रक्रिया र संविधान निर्माणको कामलाई सार्थक निष्कर्षमा पुऱ्याउन राजनीतिक दलहरूका बीचको संवादलाई निरन्तरता दिइने छ । यसका लागि उच्चस्तरीय राजनीतिक संयन्त्र गठन गरिनेछ ।
- ख) संविधान निर्माणको कार्यलाई तीव्रता दिइने छ । संविधानसभाबाट सहमतिको आधारमा अविलम्ब विज्ञहरूको टोली बनाई राज्यको पुनर्संरचनाबारे सुझाव लिइनेछ, र एक महिनाभित्र नयाँ संविधानको मस्यौदा निर्माणको काम आरम्भ गरिनेछ ।
- ग) शान्ति र संविधान निर्माण प्रक्रिया उपर्युक्त किसिमले अगाडि बढ्ने क्रमसंगै राष्ट्रिय सहमतिको सरकार निर्माण प्रक्रिया अगाडि बढाइनेछ ।

पुष्पकमल दाहाल (प्रचण्ड)
अध्यक्ष
एकीकृत नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी
माओवादी

सुशील कोइराला
सभापति
नेपाली कांग्रेस

भलनाथ खनाल
अध्यक्ष
नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (एमाले)

विजयकुमार गच्छदार
लोकतान्त्रिक मधेसी मोर्चाको तर्फबाट

मिति : २०६८।७।१५।३

